

Bewijsmedewerking van de bank bij het einde van de agentuur

Tom Toremans, advocaat bij Ligé Advocaten

HET EINDE VAN DE BANKAGENTUUR

Het einde van de bankagentuur leidt vaak tot pittige discussies met de bank. Dit gebeurt zowel in contexten waarin de bankagent met de bank onderhandelt over de opzegvergoeding en de uitwinningvergoeding als in contexten waarin de bank de bankagentuur op grond van zware fout heeft beëindigd. In dat laatste geval dreigt het geschil echter sneller te escaleren naar een gerechtelijke procedure omdat de bank helemaal niets uitbetaalt. In beide gevallen probeert de bank vaak een zeker overwicht in kennis uit te spelen. Deze bijdrage gaat in op de manier waarop de bank kan worden gedwongen mee te werken aan informatiedoorstroming om het geschil ontstaan bij het einde van de bankagentuur gerechtelijk op te lossen.

KLASSIEKE FEITELIJKE TWISTPUNTEN

De feitelijke twistpunten bij het einde van de bankagentuur zijn vaak dezelfde. Als de bank een zware fout voorhoudt, wordt het tegenbewijs door de bankagent vaak bemoeilijkt doordat deze van de ene dag op de andere uit zijn kantoor is gezet zonder toegang tot informatie, die hem kan helpen het tegenbewijs te leveren. In de meeste gevallen kan de bankagent ook niet meer bij contacten binnen de bank terecht, die zich verschuilen achter een hen opgelegde zwijgplicht.

Een bankagent staat vaak ook machteloos wanneer hij wil aantonen dat feiten die de bank aanhaalt ter verantwoording van de zware fout, buiten niet ernstig genoeg, toch al lang bij de bank bekend waren. De bank mag in principe niet langer dan zeven werkdagen wachten met het ter kennis brengen van de zware fout waarop zij haar eenzijdige beëindiging baseert. Banken moeten zich eigenlijk zo organiseren dat feiten tijdig bij de beslissers terechtkomen.

In de discussie omtrent de eventuele toekenning van een uitwinningvergoeding komt de bank vaak voor de dag met cijfermateriaal dat een afname van de klantenportefeuille van de bankagent aantoonde. De bank houdt dan voor dat die afname het recht op een uitwinningvergoeding uitsluit. De cijfers die de bank voorbrengt zijn vaak niet duidelijk en het gevolg van cijfermatig hocuspocus. Er zijn verder ook vaak omstandigheden in de lange samenwerking met de bank die niet aan de bankagent toerekenbaar zijn en die de vermindering verschoonbaar maken. Met stip op nummer één staan de beslissingen die de bank zelf aan de bankagent heeft opgedrongen

zoals fusies, verplaatsing van kantoren, verbouwingen, reorganisaties en dergelijke. De bank sleutelt soms ook aan de verloning van de bankagent met een zekere impact op de waarde van de portefeuille (commissieverlagingen en bepaalde service fees).

Bij de begroting van de uitwinningvergoeding goochelt de bank vaak met tabellen met cijfergegevens zonder de onderliggende gegevens in hun totaliteit vrij te geven.

DE OVERLEGGING VAN SCHRIFTELIJKE VERKLARINGEN

De overlegging van schriftelijke verklaringen werd bij wet van 16 juli 2012 als bewijsmethode ingevoerd in het Gerechtelijk Wetboek. De mogelijkheid om aan de rechter een verklaring van een derde over te maken is natuurlijk niet nieuw. De echte innovatie van de wet van 16 juli 2012 is dat de rechter een derde kan dwingen zo'n schriftelijke verklaring op te stellen en aan de rechter over te maken. Hiermee is dit een echte onderzoeksmaatregel geworden.

De grotere bewijswaarde die aan een schriftelijke verklaring toekomt, heeft te maken met de vormvereisten die artikel 961/2 Gerechtelijk Wetboek oplegt. De schriftelijke verklaring vermeldt onder meer dat ze is opgesteld voor overlegging aan de rechtbank en dat de opsteller ervan weet heeft van het feit dat hij zich door een valse verklaring aan straffen blootstelt. Deze vermeldingen moeten de getuige ontraden om valse verklaringen af te leggen, al valt dit niet uit te sluiten.

De rechter kan bijvoorbeeld aan sleutelfiguren van de bank (de betrokken regiodirecteur bijvoorbeeld) vragen om

een schriftelijke verklaring op te stellen. Die verklaring kan gaan over moeilijk aantoonbare feiten van lang geleden die aan de basis liggen van de afname van de klantenportefeuille. Personen binnen de bank kunnen worden gedwongen een relaas te doen van een fusieproces, toe te lichten waarom een bankagent werd gevraagd om met een ander kantoor samen te gaan, om het kantoor enkele kilometers te verplaatsen, om een interne reorganisatie door te voeren, meer of minder personeel aan te nemen, etc. en welke impact dit heeft op de klantenportefeuille.

DE OVERLEGGING VAN STUKKEN

Wanneer er sterke vermoedens bestaan dat een partij of een derde een stuk heeft dat het bewijs inhoudt van een relevant feit, kan de rechter bevelen dat het stuk of een kopie bij het dossier wordt gevoegd om in de procedure te worden aangewend. Dit heet de overlegging van stukken.

Wanneer de bank tabellen met cijfermateriaal voorbrenkt waarmee zij probeert te bewijzen dat zij geen uitwinningvergoeding verschuldigd is wegens vermindering van de klantenportefeuille, heeft de bankagent recht op alle onderliggende stukken en kan zij overlegging van die stukken eisen. De bank moet hoe dan ook die stukken voorleggen wanneer het gaat om de becijfering van de uitwinningvergoeding. De rechter zal louter eenzijdig opgestelde tabellen niet aanvaarden als de bankagent die betwist.

Overlegging van stukken kan ook worden aangewend om allerhande interne documenten in het debat te krijgen die aantonen dat de bank zelf verantwoordelijk is voor een vermindering van een klantenportefeuille. Overlegging van stukken is nuttig om bijvoorbeeld aan te tonen dat klanten naar een ander kantoor zijn gemuteerd omwille van beslissingen die de bank opgedrongen heeft (verhuis, fusie, sluiting vestiging, etc.). De rechter zou de bank dan kunnen vragen om een document op te stellen waaruit die mutaties blijken. De systemen van de bank zijn zo uitgerust

dat dergelijke informatie eenvoudig te verkrijgen is. Dat is de reden waarom de rechter de overlegging ervan kan bevelen, ook al moet het stuk nog worden gecreëerd.

Overlegging van de e-mailbox van de voormalige bankagent ligt moeilijker. De bank houdt meestal voor dat die valt onder de discretieplicht (bij gebrek aan beroepsgeheim!) en het zakengeheim, de vertrouwelijkheid ervan in de bank-agentuurovereenkomst werd bedongen en de overlegging ervan de privacy van de correspondenten zou schenden. Deze argumenten zijn niet zaligmakend. De rechter kan de bank toch verplichten aan de bewijslevering mee te werken na een belangenafweging. Wanneer de bankagent in bewijsnood verkeert doordat de bank hem verhindert zich te verweren, is de kans groot dat de rechter de bank verplicht toch stukken uit de mailbox ter beschikking te stellen. Het probleem daarbij is dat de rechter niet snel geneigd is de volledige e-mailbox ter beschikking te stellen, zodat de bankagent niet naar bewijsmateriaal kan gaan zoeken.

HET GERECHTELIJK DESKUNDIGENONDERZOEK

Bij het gerechtelijk deskundigenonderzoek is het de rechter die een deskundige aanstelt, die specifiek wordt gekozen om zijn vakkennis en die op voorhand wordt gelast om feiten waar te nemen en er een objectief en onpartijdig advies over te geven. Een deskundige kan bijvoorbeeld cijfermatige berekeningen van de partijen beoordelen en adviseren over de parameters die de rechter vervolgens kan aangrijpen om de uitwinningvergoeding te begroten. De deskundige kan zeker ook adviseren over de oorzaken van significante wijzigingen in het cijfermateriaal. Hij kan wijzen op verbanden die de rechter kunnen helpen op diverse betwiste punten, zoals de verantwoordelijkheden bij afvloeien van cliënteel.

De deskundige is ook best geplaatst om op te merken dat voor bepaalde berekeningen bijkomende gegevens nodig zijn. Die kunnen dan via de rechter bij de

partijen worden opgevraagd door middel van de overlegging van stukken.

Een deskundige wordt in bepaalde gevallen ook aangesteld om als filter op te treden bij de selectie van bewijsmateriaal om toch tot op zekere hoogte tegemoet te komen aan de bezwaren van de bank tegen overmaking van gevoelige gegevens. Zo kan het eerder besproken probleem van de mailbox worden opgelost.

BESLUIT

De bankagent moet zich in geen geval zomaar laten doen wanneer de bank zijn informatiebronnen drooglegt. De bank bevindt zich na einde van de agentuur wat de bewijslevering betreft in een duidelijke machtspositie. Diverse maatregelen zijn mogelijk om het evenwicht te herstellen en de bankagent in staat te stellen zijn dossier op te bouwen.

Tom Toremans

Tom Toremans is vennoot in het Antwerpse advocatenkantoor LIGE Advocaten. Hij schrijft geregeld omtrent bewijsmaatregelen. Zijn boek over overlegging van stukken en overlegging van schriftelijke verklaringen komt dit voorjaar uit bij Kluwer.